

(i) Printed Pages : 7 Roll No.

(ii) Questions : 9 Sub. Code :

1	7	4	3	3
---	---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	5
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 5th Semester
(2125)

GEOGRAPHY (In all Mediums)

Paper-X Map Projections (For CDOE Candidates Only)

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 20

Note :— (1) Attempt **FIVE** questions in all. Q. No. 1 is compulsory. Select **ONE** question from each of the four units. Drawing sheets/graph papers will be supplied by the centre superintendent.

(2) For USOL, Reappear/Improvement candidate(s) who have not been assessed earlier for Internal Assessment, the question paper(s) in their case shall be of maximum marks allotted to the paper(s) concerned.

1. Answer any **FOUR** in about **25** words each:

(i) What is a Map and a Map Projection?

(ii) Standard Parallel.

(iii) Zone and Gore.

(iv) Prime Meridian.

(v) Perspective and Non-Perspective map projections.

(vi) If R.F. is 1 : 210,000,000 then what would be the length of the equator ? 4×1=4

UNIT—I

2. Classify and explain the map projections on the basis of method of construction. 4
3. Choose suitable projections for the following and justify your choice:
- (i) Rubber plant cultivation in the world.
 - (ii) General purpose map of Australia.
 - (iii) Narmada and Tapti Rivers.
 - (iv) Arctic Countries. 4×1=4

UNIT—II

4. Draw a Cylindrical Equal-Area Map projection on a scale of 1 : 225,000,000 in which Parallel Interval is 15° and Meridian Interval is 30°. 4
5. Discuss the properties, uses and limitations of Mercator's projection. 4

UNIT—III

6. Draw a Simple conical map projection with one standard on a scale of 1 : 220,000,000 in which Parallel Interval is 15° and Meridian Interval is 30°. 4
7. Discuss the properties, uses and limitations of Polyconic Map Projections. 4

UNIT—IV

8. Construct a Polar Gnomonic Zenithal Projection on a scale of 1 : 250,000,000 with a Parallel interval of 15° and the meridian interval of 30°. 4
9. Explain Mollweide's projection, its uses and limitations. 4

(हिन्दी माध्यम)

- नोट :- (1) कुल पाँच प्रश्न हल करें। प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है। चारों यूनिटों में से प्रत्येक में से एक प्रश्न चुनें। ड्राइंग शीट/ग्राफ पेपर केंद्र अधीक्षक द्वारा उपलब्ध कराए जाएँगे।
- (2) यूएसओएल, पुनः परीक्षा/सुधार परीक्षार्थी, जिनका आंतरिक मूल्यांकन पहले नहीं हुआ है, उनके मामले में प्रश्नपत्र संबंधित प्रश्नपत्र के लिए आवंटित अधिकतम अंकों का होगा।

1. किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर लगभग 25 शब्दों में दीजिए :
- मानचित्र और मानचित्र प्रक्षेपण क्या है?
 - मानक समांतर रेखा।
 - क्षेत्र और गोर।
 - प्रधान मध्याह्न रेखा।
 - परिप्रेक्ष्य और गैर-परिप्रेक्ष्य मानचित्र प्रक्षेपण।
 - यदि भूमध्य रेखा 1 : 210,000,000 है, तो भूमध्य रेखा की लंबाई कितनी होगी? 4×1=4

यूनिट—I

2. निर्माण की विधि के आधार पर मानचित्र प्रक्षेपणों को वर्गीकृत और व्याख्यायित कीजिए। 4
3. निम्नलिखित के लिए उपयुक्त प्रक्षेपण चुनिए और अपने चयन का औचित्य सिद्ध कीजिए :
 - (i) विश्व में रबर के पौधे की खेती।
 - (ii) ऑस्ट्रेलिया का सामान्य प्रयोजन मानचित्र।
 - (iii) नर्मदा और ताप्ती नदियाँ।
 - (iv) आर्कटिक देश। 4×1=4

यूनिट—II

4. 1 : 225,000,000 के पैमाने पर एक बेलनाकार सम-क्षेत्रफल मानचित्र प्रक्षेपण बनाएँ जिसमें समांतर अंतराल 15° और याम्योत्तर अंतराल 30° हो। 4
5. मर्केटर प्रक्षेपण के गुणों, उपयोगों और सीमाओं की चर्चा करें। 4

यूनिट—III

6. 1 : 220,000,000 के पैमाने पर एक मानक के साथ एक सरल शंक्वाकार मानचित्र प्रक्षेपण बनाएँ जिसमें समांतर अंतराल 15° और याम्योत्तर अंतराल 30° हो। 4
7. बहुशंक्वाकार मानचित्र प्रक्षेपणों के गुणों, उपयोगों और सीमाओं की चर्चा करें। 4

ਯੂਨਿਟ—IV

8. 1 : 250,000,000 ਦੇ ਪੈਸਾਨੇ ਪਰ 15° ਦੇ ਸਮਾਂਤਰ ਅੰਤਰਾਲ ਔਰ 30° ਦੇ ਸਥਿਰ ਅੰਤਰਾਲ ਦੇ ਸਾਥ ਏਕ ਧੁਵੀਯ ਗਨੋਮੋਨਿਕ ਜੇਨਿਟਲ ਪ੍ਰਕੇਪਣ ਕੀ ਰਚਨਾ ਕੀਜਿਏ। 4
9. ਮੋਲੇਵੀਡੇ ਕਾ ਪ੍ਰਕੇਪਣ ਦੇ ਸਾਥ ਝਸਕੇ ਉਪਯੋਗ ਔਰ ਸੀਮਾਔ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕੀਜਿਏ। 4

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

- ਨੋਟ :— (1) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਚਾਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣੋ। ਡਰਾਇੰਗ ਸ਼ੀਟ/ਗੈਰਾਫ ਪੇਪਰ ਸੈਂਟਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।
- (2) USOL, Reappear/ਸੁਧਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ(ਆਂ) ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਆਕਲਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ(ਆਂ) ਸਬੰਧਤ ਪੇਪਰ(ਆਂ) ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।

1. ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਾਰ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 25 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :

- (i) ਨਕਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਸ਼ਨ ਕੀ ਹੈ ?
- (ii) ਸਟੈਂਡਰਡ ਪੈਰਲਲ।
- (iii) ਜ਼ੋਨ ਅਤੇ ਗੌਰ।
- (iv) ਪੈਰਾਈਮ ਸੈਰੀਡੀਅਨ।
- (v) ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਗੌਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਕਸ਼ਾ ਅਨੁਮਾਨ।
- (vi) ਜੇਕਰ R.F. 1 : 210,000,000 ਹੈ ਤਾਂ ਭੂਮੱਧ ਰੇਖਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ? 4×1=4

ਯੂਨਿਟ—I

2. ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਧੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਕਸ਼ੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 4
3. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਅਨੁਮਾਨ ਚੁਣੋ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਓ :
- (i) ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਰਬੜ ਦੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ।
- (ii) ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦਾ ਆਮ ਉਦੇਸ਼ ਨਕਸ਼ਾ।
- (iii) ਨਰਮਦਾ ਅਤੇ ਤਾਪਤੀ ਨਦੀਆਂ।
- (iv) ਆਰਕਟਿਕ ਦੇਸ਼। 4×1=4

ਯੂਨਿਟ—II

4. 1 : 225,000,000 ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੇਲਨਾਕਾਰ ਬਰਾਬਰ-ਖੇਤਰ ਨਕਸ਼ਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਸ਼ਨ ਬਣਾਓ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂਤਰ ਅੰਤਰਾਲ 15° ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਰੀਡੀਅਨ ਅੰਤਰਾਲ 30° ਹੈ। 4
5. Mercator ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4

ਯੂਨਿਟ—III

6. 1 : 220,000,000 ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਿਆਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਸ਼ੁਕੂ ਨਕਸ਼ਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਸ਼ਨ ਬਣਾਓ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂਤਰ ਅੰਤਰਾਲ 15° ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਰੀਡੀਅਨ ਅੰਤਰਾਲ 30° ਹੈ। 4
7. ਪੌਲੀਕੋਨਿਕ ਮੈਪ ਪ੍ਰੋਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4

ਯੂਨਿਟ—IV

8. 1 : 250,000,000 ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ 15° ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਅੰਤਰਾਲ ਅਤੇ 30° ਦੇ ਮੈਰੀਡੀਅਨ ਅੰਤਰਾਲ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪੋਲਰ ਗਨੋਮੋਨਿਕ ਜ਼ੈਨਿਥਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਸ਼ਨ ਬਣਾਓ। 4
9. Molleweide ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਸ਼ਨ, ਇਸਦੇ ਉਪਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 4